

Litteratur.

Johs. Andenæs: Determinisme og strafferett. Olaf Norlis Forlag. Oslo 1955. 30 s.

Ved Oslo Universitets årsfest den 2. september 1955 holdt professor *Johs. Andenæs* en forelæsning om „Determinisme og strafferett“. Forelæsningen foreligger nu trykt i serien „Fra Universitetets talerstol“, der udgives af Universitetet i Oslo. Den fortjener i høj grad at blive tilgængelig for en videre kreds end tilhørerne ved årsfesten. Som tidligere småskrifter af Andenæs, f. eks. hans bidrag til skriftet „Forbrytelse og straff“ (Oslo 1950), er den nye lille publikation en fint formet, klart tænkt og klart udtrykt redegørelse, der på et minimum af plads får sagt væsentlige ting om et stort emne.

Med udgangspunkt i naturvidenskabens stilling til spørgsmålet determinisme-indeterminisme, hvis arbejdshypotese om streng kausalitet bag ethvert fænomen synes at måtte modificeres i lyset af den moderne atomfysik, drøfter Andenæs problemet indenfor menneskesindet og særlig med henblik på det moralfilosofiske spørgsmål om grundlaget for *skyld* og *ansvar*. Interessen samler sig om begrebet „*viljens frihed*“, der nærmere betragtet er noget andet end dens indetermineretthed eller tilfældighed. Som fællesmærke i de forskellige udformninger og begrundelser af viljefriheden fremhæves: Troen på, at mennesket og dets handlingsliv ikke restløst kan forklares som et naturprodukt, og troen på, at denne menneskelige særstilling retfærdiggør domme om skyld og ansvar. Disse forestillinger er af metafysisk art og lader sig derfor hverken bekræfte eller afkræfte videnskabeligt. Den deterministiske menneskeopfattelse er derimod antimetafysisk i karakter.

Andenæs tager i det foreliggende skrift ikke nogen personlig stilling til spørgsmålet om determinisme og indeterminisme, men indskrænker sig til at analysere, hvilke konsekvenser den ene og den anden opfattelse trækker med sig for strafferetten. Den kortfattede, nærmest blot skitserede analyse munder ud i, at der som regel ikke foreligger en bestemt logisk sammenhæng mellem standpunkt til determinisme-indeterminisme og standpunktet til spørgsmål indenfor strafferetten. Der er mere tale om en psykologisk sammenhæng, en *indstilling* i den ene eller anden retning, på den ene side den *vurderende*, moraliserende indstilling, som bevæger sig i tankegangen skyld og fortjeneste i bedømmelsen af medmenneskers handlinger, på den anden side den kausalt granskende indstilling, som er på jagt efter årsagerne til handlingen.

Sluttelig belyses sammenhængen mellem determinisme eller indeterminisme og gældende (norsk) strafferet. Det påvises, hvorledes denne er præget snart af indeterministiske forestillinger, snart af synspunkter, der fæster opmærksomheden på årsagerne til den strafbare handling og kræver en forstående, ikke fordømmende holdning overfor lovovertræderne, første række de unge, alkoholmisbrugere og psykisk afvigende.

Hvorledes den videre udvikling vil forme sig, om begreberne tilregnelighed, skyld og straf helt skal forsvinde, og hvorledes man skulle vurdere en sådan udvikling, det er spørgsmål, hvis besvarelse den nøgterne forfatter viser fra sig. At han i sin egen kriminalpolitiske indsats vil gå et godt stykke med på vejen i deterministisk eller „umetafysisk“ retning, tør man nok indirekte slutte af det lille skrift. *Hvor langt* ved han næppe selv. Det i forelæsningen tangerede problemkompleks forekommer ham — som han åbent bekender — vanskeligere hver gang han vender tilbage til det. Således går det sikkert også mange andre, der dog lige så lidt som Andenæs kan slippe emnet. De vil kunne finde fornyet stof til eftertanke i den her omtalte sobre og klare pjece.

Stephan Hurwitz.

Ivar Strahl m. fl.: Om påföljder för brott. Andra, omarbetade upplagan. Wahlström & Widstrand, Stockholm 1955. 508 s. (39,50 kr.).

Den første udgave af dette værk, som er et led i Karl Schlyters Kriminologiske Handbok, udkom i 1948 og er udførligere anmeldt af professor Hurwitz i NTfK 1949 side 288. Den nu foreliggende 2. udgave er i det væsentligste et optryk af det tidligere med ajourført notestof og med de ændringer, som nye love, domme m. v. har givet anledning til.

Af større ændringer skal nævnes, at professor *Ivar Strahls* indledningskapitel om strafferetsteoriene og afsnittene om konfiskation og sammenstød er omarbejdet og stærkt udvidet. Af specialafsnittene er byråchef *Thorsten Erikssons* redegørelse om børneforsorgen udgået og erstattet af byråchef *Lars Bolins* fremstilling af samme emne. I kapitlet om alkoholistforsorgen er tilføjet et nyt afsnit af overlæge *Gunnar Lundquist* om moderne medicinsk behandling af alkoholister, herunder antabusbehandling; også kapitlet om psykisk abnorme lovovertrædere af psykiateren *Gustav Jonsson* er udvidet med en kort gennemgang af nyere behandlingsmetoder i psykiatrien.

Jon Johnsen.

Ruth Adam: Fetch Her Away. Chapman & Hall, London 1954. 219 s. (11 s. 6 d.).

En socialpsykologisk roman om barnet, hvis moder stikker af fra det hele, og den onde cirkel af myndighedspersoner og institutioner, som efter tur — efterhånden som tilpasningsvanskelighederne øges — får overdraget den uløselige opgave at træde i forældrenes og hjemmets sted, indtil barnet omsider glider ind i et normalt milieu igen hos moderen i dennes nye ægteskab. Bogen har ikke større interesse udover sin skønlitterære værdi.

Jon Johnsen.

Molly Lefebure: Evidence for the Crown. William Heinemann Ltd., London 1955. 235 s. (15 shillings).

Forfatterinden afbrød en kort karriere som kriminalreporter, da hun fik tilbudt stillingen som privatsekretær for den kendte retsmediciner,

dr. Keith Simpson. Hun arbejdede for denne fra 1940 til 1945 og beretter her — med en højst ukvindelig, men journalistisk virkningsfuld sans for makabre detaljer — om sit interessante og afvekslende arbejde med ligsyn, obduktioner og drabsstedsundersøgelser. Bogen omtaler en del drabssager, hvoraf i hvert fald nogle har retsmedicinsk interesse, men forfatterinden har medtaget lidt for meget fyldstof.

Jon Johnsen.

Sewell Stokes: Court Circular. Pan Books Ltd., London 1955. 252 s. (2 shillings).

Mr. Stokes— som har et længere forfatterskab bag sig — fortæller i denne bog om sine oplevelser som probation officer i London, et embede han beklædte i fire år under den sidste verdenskrig. Forfatteren kom ind i dette arbejde uden særlige forudsætninger alene for at „tjene fædrelandet“ (og fordi han ikke mente at have konstitution til at gøre fyldest som frivillig brandmand eller reservebetjent). Han har en skarp iagttagelsesevne og formår i en levende og underholdende stil at tegne et godt portræt af typerne blandt sine medarbejdere, dommerne og andre myndighedspersoner, og sidst men ikke mindst det brogede klientel, der passerer gennem forsorgsmedarbejderens kontor. Om selve forsorgsarbejdet kan man ikke læse mange ord.

Jon Johnsen.

C. H. Rolph edit.: Women of the Streets. 245 s. London 1955. Secker & Warburg.

En britisk sosialarbeider har det ikke lett når hun skal forsøke å lede prostituerte inn på den smale veg. Kledd så vakkert som statens lønnsregulativ kombinert med yrkeskvinnens strevsomme dag tillater, står hun meget ofte overfor en utstyrsmessig sett adskillig mere raffinert klient. En som bør bedre enn henne, lever bedre, og som alt tatt i betraktning ikke trives så aller verst med virksomheten. Sosialarbeideren lokker med tre pund i uken samt truer med at klienten vil ende som vrak — som en av de utslitte som rammes av den forsmedelse å bli ilagt mindre bot enn de andre. Den prostituerte svarer med henvisning til 15 av sine venninner som etter passelig oppnådd alder har trukket seg tilbake til rentenistens tilværelse.

Boken „Women of the streets“ gir verdifull viten omkring hele problemområdet. Forfatterinnen — som antakelig for bedre å skjule intervjuobjektens identitet har valgt å være anonym — har intervjuet 70 prostituerte fra forskjellige strøk i London. Hun har oppholdt seg sammen med flere av dem i lengere tid, og også utnyttet annet tilgjengelig materiale om emnet. Den røde tråd i fremstillingen er synet på de prostituerte som medlemmer av en spesiell yrkesgruppe. En yrkesgruppe med egne regler om hvordan utøverne skal oppføre seg i forskjellige situasjoner, med minimumstariffer, med vold mot de som bryter tariffene og også mot amatører i faget, og i det hele tatt med en livsform

som binder dem sammen i en ganske høy grad av fellesskap. Hvilket ikke forhindrer at det også hersker store klasseforskjeller innen yrket. Her som ellers er suksess avhengig av kvaliteter som sjarm, intelligens, organisasjonstalent og kapital.

Opplegget av undersøkelsen gjør den lite egnet som hjelp til å besvare spørsmål om årsaksfaktorer — hvorfor er akkurat disse kvinnene blitt prostituerte? Forfatterinnen antyder sosial isolasjon via bestemte personlighetsfaktorer. På sikrere grunn virker hun imidlertid når hun påstår at ett av resultatene av prostitusjonen meget ofte er at den eventuelle isolasjon opphører — den prostituerte oppnår en slags stabilisering og tilpassing ved medlemsskapet i sin nye yrkesgruppe.

Enkelte av påstandene i boken kunne en ønsket sterkere underbygget. Likeledes er en del av stoffet så sterkt preget av britiske forhold at det har liten interesse for lesere i andre land. Hovedsynspunktene er imidlertid av en art som gjør at boken må registreres som et nytt og verdifullt bidrag til den voksende litteraturen om profesjonelle grupper på kanten av — eller helt utenfor — det lovlydige.

Nils Christie.

Floyd N. Heffron: The Officer in the Courtroom. Charles C. Thomas Publisher, Springfield, III., U.S.A. 1955. 154 s.

Efter de amerikanske procesregler, der bygger på et gjennomført umiddelbarhetsprincip, er politimanden, som har efterforsket i en straffesag, i ganske anden grad end herhjemme nødt til at møde i retten og forklare under vidneansvar; han er som regel anklagerens vigtigste vidne, og en stor del af hans tjenestetid og ofte mange timer derudover må tilbringes i retten. Også i civile retssager, f. eks. skilsmisse- og erstatningssager, — for de i visse stater meget anvendte „Grand Juries“, — for „Coroner“en, hvis opgave er at undersøge dødsfald af mistænkelig art eller som følge af ulykker, — eller for de i offentligheden så omdebatterede senatskomiteer må politimanden møde og afgive vidneforklaring om sine iagttagelser.

I alle tilfælde er der et utal af regler for vidnets indkaldelse, fremmøde, opførsel i retten, besvarelse af spørgsmål etc., som politimanden bør kende og iagttage, og en række af faldgruber, som han kan risikere at blive udsat for, og om alt dette giver den foreliggende bog, der er udkommet i den af V. A. Leonard redigerede „Police science“-serie, i en populær og letfattelig form kyndig og klar besked.

Et helt kapitel er viet takt og tone i retssalen. Det diskuteres vidt og bredt, hvorvidt det kan gøre et ugunstigt indtryk på nævningerne, at politimanden møder i uniform, og efter subtile ræsonnementer, der efter vor tankegang ikke taler til fordel for den amerikanske gennemsnitsjury's standard, kommer forf. til det resultat, at politimanden såvidt muligt bør møde i civilt tøj.

Kapitel VI beskriver en række advokattyper og deres taktik, — typer der, omend i afdæmpet form, også undertiden træffes i danske rets-

sale, — og redegør for de forskellige tricks af mer eller mindre utiladelig art, vidnet navnlig under krydsforhøret kan forvente at blive udsat for for at gøre ham nervøs og forvirret og svække bevisværdien af hans forklaring. Bogen giver en række gode råd for, hvorledes politimanden bedst kan undgå at blive offer for en sådan afhøringsmetode, samt hvorledes han bedst kan modvirke den nervøsitet, der ganske naturligt griber den unge politimand de første gange, han i retssalens særegne atmosfære skal stå til regnskab for sit arbejdes kvalitet.

A. Haslund.

Charles A. Williams: Traffic Accidents. Charles C. Thomas Publisher, Springfield, Ill., U.S.A. 1954. 105 sider.

Forfatteren, der er lærer på politiskolen i Oakland, Californien, og som i mange år i praksis har beskæftiget sig med udredning af trafikulykker, har samlet sine erfaringer i den foreliggende kortfattede, men instruktive og letlæselige vejledning i behandling af sager om overtrædelser af færdselslovgivningen.

Til belysning af problemets alvor og størrelse anføres, at antallet af trafikdræbte i U.S.A. i femåret 1941—45 udgjorde 144.983 eller mere end antallet af amerikanske statsborgere, som blev dræbt i sidste verdenskrig (139.859). I 1952 alene blev der dræbt 38.000 personer på Amerikas landeveje. Forfatteren hævder, at opklaring af alle trafikulykker, uanset om de medfører personskade og uanset dennes mere eller mindre alvorlige karakter, er et af de bedste midler til at forbedre trafiksikkerheden. Det er derfor vigtigt, at de politimænd, der varetager denne opgave, er specialuddannede og har kendskab til alle de faktorer, som i det enkelte tilfælde kan medvirke til at forårsage en trafikulykke. Han påpeger værdien af trafikundervisning, — ikke blot i skolerne, men også af førstegangsfærdselssyndere i stedet for at idømme disse en mindre bøde og derefter slippe dem ud i trafikken igen uden oplysning om, hvilken fejl de har begået og hvorledes de i fremtiden kan undgå lignende fejl.

En af de vigtigste årsager til trafikulykker er overskridelse af hastighedsbestemmelserne. Denne årsag tegnede sig alene for 13.780 eller 49.2 % af de i 1951 trafikdræbte 27.900 personer.

Et kapitel i bogen omhandler undersøgelser i de i U.S.A. ikke usædvanlige „hit and run“-sager og fremhæver værdien af en minutiøs undersøgelse af ulykkesstedet for spor, som kan føre til identifikation af den forsvundne vogn. Fremstillingen er dog temmelig kortfattet, og de anførte eksempler er ikke normalt tilfælde, men tjener til at minde efterforskeren om at have øje også for de uventede og usædvanlige muligheder for at nå et resultat.

Det afsluttende kapitel om betjentens optræden som vidne i retten, hvori han advares mod at lade sig intimidere eller irritere af forsvarerens pågaaenhed og afbrydelser og instrueres om, hvorledes han skal undgå fælder og afværge captiøse spørgsmål, har intet bud til læsere i Skandinavien, hvor procesreglerne ikke levner spillerum for den slags fiduser.

A. Haslund.

Frederick R. Cherrill: The finger print system at Scotland Yark.
Published by Her Majesty's Stationary Office, London. 1954.
170 sider. £ 1.1.0.

Skønt emnet er meget specielt, og visse afsnit som f. eks. om klassificeringsmetoder næppe har interesse for andre end daktyloskoper, er det lykkedes forfatteren, der i en lang række år har været leder af Scotland Yards fingeraftryk-bureau, at gøre fremstillingen så anskuelig og letlæselig, at også andre kan have udbytte af bogen. Særlig kapitlerne om søgning, bevaring og reproduktion af fingeraftryk på gerningssteder vil kunne studeres med udbytte af enhver politimand, og en stor mængde fortræffelige illustrationer letter tilegnelsen af stoffet. Fremstillingen er up to date med omtale af f. eks. benyttelsen af fluorescerende pulver til fremkaldelse og fotografering af fingeraftryk på farvet underlag og overførelse af fingeraftryk ved hjælp af radio-billedtelegrafi, medens den allerseneste landvinding på det heromhandlede område — benyttelse af radioaktivt pulver til fremkaldelse og fotografering af latente fingeraftryk —, der dog stadig befinder sig på forsøgsstadiet og derfor næppe endnu kan karakteriseres som en anerkendt og brugbar metode, er uomtalt. En litteraturfortegnelse savnes i den ellers praktiske og instruktive håndbog.

A. Haslund.

John P. Peper: A recruit asks some questions. Charles C. Thomas
Publisher, Springfield, Ill., U.S.A. 1954. 146 sider.

I rækken af de håndbøger i politikundskab, der udgives af lederen af politiskolen i staten Washington, V. A. Leonard, betegner den foreliggende lille bog en nydannelse i forhold til det traditionelle emneområde. Forfatteren har på grundlag af mangeårige erfaringer som lærer for unge politifolk søgt at finde frem til de problemer, som oftest melder sig for disse, og vejlede dem til forståelse af de grundlæggende principper for politiets virksomhed og den enkelte politimands stilling og optræden i forhold til hans korps, til samfundet og til den enkelte borger, hvad enten denne er anmelder, vidne eller sigtet. Han fremhæver stærkt de etiske krav, politimanden må kunne honorere, og opfordrer ham til at dygtiggøre sig ved studier og om muligt vælge sig et speciale. Sidste halvdel af fremstillingen henvender sig ikke blot til eleven, men også til læreren på politiskolen og giver en teknisk vejledning i forelæsning og i tilegnelse af lærestof, benyttelse af biblioteker etc., alt med litteraturhenvisninger, og bogen afsluttes med et udførligt emne- og forfatterregister over engelsksprogede, fortrinsvis amerikanske værker indenfor den kriminalistiske litteratur.

A. Haslund.

Sir Harold Scott: Scotland Yard. Andre Deutsch Ltd., London, 1954.
250 s. m. ill.

I den strøm af bøger om Scotland Yard, som i de sidste år har set dagens lys, indtager den foreliggende skildring af Metropolitan Police, hvis kloge og energiske leder i den vanskelige efterkrigsperiode fra 1945 til 1953 forfatteren var, en fremtrædende plads. Sir Harold Scotts udnævnelse til chefstillingen var et brud med traditionen, idet man tidligere altid havde valgt en højtstående officer til denne post, medens Sir Harold's hele karriere, siden han i 1911 kom ind i Indenrigsministeriet, havde ligget i centraladministrationen, men den daværende indenrigsminister Herbert Morrison ønskede at fremhæve politiets karakter af civilt statsorgan og at få en mand med betydelig administrativ erfaring og en moderne, menneskelig indstilling til problemerne til lederstillingen. Bogens største værdi ligger da også i forfatterens intime kendskab til og forståelse for både politiets arbejde og vilkår og alle de forhold af retlig og samfundsmæssig art, som øver indflydelse herpå, og for det samfund og de mennesker, blandt hvilke politiet er sat til at udøve sin gerning, herunder ikke mindst til politiets egentlige klientel, de kriminelle.

Forfatteren analyserer årsagerne til den stigende kriminalitet i efterkrigsårene og nævner her bl. a. evakueringerne i krigens tid, hvorunder navnlig de opvoksende børn og unge blev berøvet den følelse af sikkerhed og stabilitet, der er en så nødvendig forudsætning for en harmonisk udvikling. Det er værd at notere, at forfatteren ud fra egne og sine medarbejderes erfaringer forkaster den ofte fremsatte påstand, at den krigsmæssige uddannelse og især den hårde træning, som commando-tropperne gennemgik, i sig selv skulle have haft en forrående indflydelse på de unge og disponeret dem til at begå forbrydelser, når de vendte tilbage til normale og ordnede samfundsforhold. Medens de krigsmæssige forhold således ikke synes at have haft nævneværdig indflydelse på voldsforbrydelserne, må forfatteren medgive, at krigsdeltagelsen virkede nedbrydende på respekten for ejendomsretten, og at ikke få hjemvendte soldater, som under krigen havde været vant til at betragte rekvisitioner og organisering af anden mands ejendom som tilladeligt, havde svært ved at indrette sig på, at det samme i fredstid betragtedes som tyveri, hvorfor efterkrigsårene da også kunne opvise en betydelig stigning i ejendomsforbrydelserne.

Som al engelsk politi sværger forfatteren stadig til den lokalkendte patruljerende betjent som den sikreste garanti mod forbrydelser. Den uniformerede politimand — the man on the beat — spiller således en ganske anden og vigtigere rolle ved bekæmpelsen af kriminalitet end herhjemme, hvor den patruljerende betjent så godt som er afskaffet i gadebilledet. Det er vel også et spørgsmål, om man ikke har været for rask i vendingen, når man har ladet udviklingen erstatte betjenten på hans faste patrulje med det deraf erhvervede intime kendskab til bykvarteret og dets befolkning med de rullende radio-patruljer; på den anden side er postbetjenten naturligvis ikke noget

universalmiddel mod forbrydelser, og for forbrydelseskategorier som f. eks. bedragerier og overtrædelser af særlove til regulering af erhvervslivet og beskyttelse af samfundets økonomiske og finansielle stabilitet, som i vore dage spiller en langt større rolle end i tidligere tider, hvor det var indbrudstyverier og lignende ukomplicerede forbrydelser, der dominerede billedet, kræves der andre former for præventiv og repressiv indsats, end den patruljerende betjent kan præstere. En effektiv kriminalpolitik må derfor støttes ikke blot på den hævdvundne, solide patruljetjeneste, men også på et differentieret og stærkt specialiseret politiapparat. Dette har man selvfølgelig heller ikke været blind for i ledelsen af Londons politi, og under Sir Harold Scotts ægide undergik de specialiserede afdelinger en rig udvikling.

Forfatteren er tilhænger af dødsstraffens bevarelse, men ikke i den kategoriske form den har i engelsk ret, hvor den er eneste retsfølge i tilfælde af skyldkendelse for mord, idet han ville indføre adgang for dommeren til i stedet at idømme fængsel på livstid i sager, hvor det efter gældende benådningspraksis synes klart, at en idømt dødsstraf ikke ville blive fuldbyrdet.

Bogen er livfuldt og underholdende skrevet med en varm, medmenneskelig undertone, nu og da isprængt et stenk af ægte britisk humor, og den indeholder udførlige og spændende førstehåndsberetninger om mange af de store kriminalsager, der faldt i forfatterens chefperiode, lige fra „syremorderen“ Haig til de skotske nationalistes bortførelse af Scone-stenen fra Westminster Abbey.

Bogen er fornylig udkommet i dansk oversættelse ved Knud Bruun-Rasmussen og Eva Mortensen.

A. Haslund.

Richard Harrison: The story of the World's Police. Phoenix House Ltd., London 1954. 184 sider.

I forordet til bogen, som forfatteren har formået den tidligere chef for Metropolitan Police, Sir Harold Scott, — der iøvrigt selv har udgivet en interessant bog om Scotland Yard, der for nylig er udkommet i dansk oversættelse, — til at skrive, udtaler denne ønsket om, at bogen må åbne øjnene hos de unge for tillokkelsen ved at tjene samfundet indenfor politistyrken og medvirke til at skabe og styrke den tillid og goodwill i befolkningen, uden hvilken politiet ikke vil kunne opfylde sin samfundsnyttige mission.

Det er også fortrinsvis til det brede læserpublikum, bogen henvender sig. Oplysningerne om politiets organisation, opgaver og arbejdsmetoder serveres i populær og anskuelig form; stilen er journalistisk, let og flydende, behandlingen af stoffet uden systematik, men spækket med en mængde spændende beretninger om politiets indsats fortalt i en kort, refererende stil uden kommentarer eller subjektive vurderinger. En del af historierne er „gengangere“ fra andre bøger eller avisartikler, som f. eks. historien om de ca. 400 tyske spioner, der blev anholdt umiddelbart før krigserklæringen den 4. august 1914, efter at Special

Branch gennem lange tider havde kortlagt hele spionnettet gennem observation af deres kontaktsted, en lille London'sk barberforretning. Også enkelte af illustrationerne mindes fra tidligere bøger om Scotland Yard. I to kapitler refereres en række udmærkede og interessante eksempler på, hvorledes teknikernes videnskabelige undersøgelsesmetoder førte til opklaring af forbrydelser og tilvejebragte bevis mod de skyldige.

Forfatteren omtaler først og fremmest politiet i England og de britiske kronlande og kolonier og vier kun de sidste kapitler til en mere tilfældig og overfladisk omtale af politiet i Amerika og enkelte andre lande samt den internationale kriminalpolitikkommission.

For den, der i forvejen kender noget til politi eller ønsker at studere dette nærmere, er der næppe mange oplysninger at hente i bogen, men for den, der søger underholdning, kan den anbefales på det bedste.

A. Haslund.

H. S. Dewhurst: The Railroad Police. Charles C. Thomas Publisher, Springfield, Ill., U.S.A. 1955. 203 sider.

I U.S.A. og Canada er jernbanerne privatøkonomiske foretagender, og beskyttelsen af dem og deres passagerer og gods er derfor i første række overladt til virksomhedernes egne, privat antagne jernbanepoliti, der ialt tæller ca. 9000 mand, og hvis arbejdsmark omfatter 225.000 miles veje og 400.000 miles jernbanespor foruden alle stationer, lagerrum, rullende materiel etc. Medlemmerne af dette jernbanepoliti er udstyret med politimyndighed, hvilket som regel ordnes ved, at den enkelte ansøger om og får en bemyndigelse af guvernøren eller den lokale sherif eller politimester, og de foretager årligt ca. 60.000 anholdelser og jager 600.000 vagabonder og andre uvedkommende bort fra tog og banegårde. Iøvrigt består deres opgaver for største delen i vagttjeneste, kontrol med at brandslukningsmateriel o. l. er i orden, overvågning af ind- og udladning af værdifuldt gods og eftersøgning af forsvundet gods eller bagage. Det vil forstås, hvilken uhyre opgave jernbanepolitiet har, når det oplyses, at jernbanerne i 1953 befordrede mere end 2½ milliard tons gods — målt i ton-miles mere end 605 milliarder —, og om dets effektivitet vidner den kendsgerning, at tabet af stjålet gods i 1953 kostede jernbanerne mindre end 1 million dollars, medens det tilsvarende beløb i 1920 androg over 12 millioner dollars.

Forfatteren, der er sekretær i de amerikanske jernbaneselskabers sammenslutnings afdeling for beskyttelse, redegør på instruktiv måde for metoder ved de forskellige arter af undersøgelser, jernbanepolitimanden kommer ud for, og giver grundig besked om jernbanepolitiets opståen og udvikling, dets forbindelse og samarbejde med andre politikorps og dets forhold til offentligheden og jernbanernes kunder.

Hvert år dræbes op imod 1000 personer, heraf ca. 70 under 14 år og ca. 50 i alderen mellem 14 og 21 år, under uberettiget ophold på tog eller jernbanelegemer. For 10 år siden var disse tal næsten dobbelt

så store. I det hele taget er ungdommens æventyr- og sensationslyst et af de allerstørste problemer for jernbanepolitiet. Tog og lokomotiver appellerer altid stærkt til ungdommens fantasi, og dette faktum udnyttedes bevidst af jernbaneselskabernes propaganda, men medaillen har en bagside: de appellerer også til letsindighed og dumdristighed, og jernbanerne må imødegå dette ved overfor forældre og skoler at pege på risikoen og farerne ved ureglementeret indtrængen på jernbanernes enemærker. Forfatteren beretter om en flok børn fra pæne hjem i Georgia, der med en 11-årig pige i spidsen havde dannet en klub, kaldet „Dare Devel Club“, hvor man for at blive medlem enten skulde lægge sig på jernbanelegemet med hovedet så tæt opad skinnerne som muligt uden at blive ramt og lade et tog køre forbi, eller gå ind i et indelukke og tirre en uvan tyr; de fleste af ungerne valgte toget! Det er en erfaring, at 75 % af alle sabotagehandlinger mod jernbanerne skyldes kådhed eller letsindighed hos ungdommelige elementer. Som den væsentligste faktor til en reducere af dette tal peger forfatteren på forældrenes indflydelse.

A. Haslund.

Heinz E. Hammerschlag: Hypnose und Verbrechen. Ernst Reinhardt, München/Basel 1954. 116 sider. DM. 6,50.

Forfatteren til denne i Danmark særdeles aktuelle bog er en Bern'er psykolog, der på omslaget omtales som en af de bedste sagkyndige indenfor hypnosens område.

Efter en indledning, der indeholder en redegørelse for hypnosen i historisk perspektiv, gives der i et særligt kapitel, Hypnose und Kriminalistik, en mere teoretisk orienteret oversigt over mulighederne for at hypnotisere en person til at begå en lovovertrædelse. Forfatteren slutter kapitlet med at fastslå, at enhver, der har et nærmere kendskab til hypnose, må erkende, at hypnosen er dårligt egnet som middel til at påvirke personer til at begå forbrydelser. Det er af særlig betydning, at den hypnotiserede kun i sjældne tilfælde er et fuldstændigt viljeløst og erindringstomt værktøj for hypnotisøren. Hertil kommer, at man ikke kan opstille nogen regel for hypnosens forløb. På grundlag af eksempler, der er refereret i kapitlet, fremhæver forfatteren, at hypnosen ofte på uberegnelig måde brydes. Iøvrigt forholder det sig sådan, at man med den nu kendte hypnoseteknik og den moderne dybdepsykologiske viden er i stand til at opklare *enhver* forbrydelse, begået i hypnose, ligesom man kan hæve *enhver* amnesi. Den amnesi, der er suggereret under hypnose, kan under visse omstændigheder være meget vidtgående; men også her kan man konstatere naturens hensigtsmæssighed: Ingen forbryder kan forlade sig på den af ham under hypnose fremkaldte begrænsning af erindringsindholdet; han kan aldrig i forvejen med blot nogenlunde sikkerhed afgøre, om og i bekræftende fald i hvilket omfang en amnesi vil indtræde, og specielt kan han ikke sikre sig mod, at en således fremkaldt amnesi senere hæves.

De følgende kapitler indeholder en gennemgang af sager, der for nogles vedkommende kun har forholdsvis ringe kriminalistisk interesse, medens andre ligger så langt tilbage i tiden og er så dårligt oplyst, at man i vore dage næppe vil tillægge dem større vægt i en diskussion om problemet hypnose og kriminalitet. Forfatterens referat af disse sager er iøvrigt præget af en almindelig kritisk indstilling og en i almindelighed ret betydelig skepsis overfor mulighederne for at hypnotisere folk til at begå forbrydelser.

Det virker derfor noget overraskende, at han i bogens længste kapitel, der gennemgår Heidelberg-processen, uden væsentlige kritiske bemærkninger refererer Ludwig Mayers bog fra 1937. Kapitlet, der er ganske velskrevet, omtaler hovedparten af de i Mayers redegørelse relevante ting; men Dr. Hammerschlag kender åbenbart ikke den diskussion, der senere fulgte i Monatschrift für Kriminalbiologie und Strafrechtsreform (1938) mellem Bürger-Prinz og Mayer. Han går uden nærmere drøftelse ind for Ludwig Mayers opfattelse.

I bogens afsluttende bemærkninger nævnes bankrøveriet i København, som forfatteren klogeligt har afholdt sig fra at tage stilling til. Iøvrigt konkluderer han, at enhver hypnose ikke nødvendigvis medfører en så vidtgående bevidsthedsændring, at den regelmæssigt begrænser eller ophæver den hypnotiseredes ansvar. I hypnosens første stadier bliver „personlighedens kerne“ nærmest upåvirket. Først ved en tiltagende dybdepåvirkning bliver viljens frihed og dermed den hypnotiseredes ansvarlighed mere og mere indskrænket, men i Heidelberg-processen er der kendsgerninger, som iøvrigt i visse henseender synes bekræftede i det københavnske bankrøveri, der — selv om de betegnes som næsten utrolige — har godtgjort, at hypnotiske påvirkninger til sidst kan have en temporær „Ausschaltung des Persönlichkeits-Kernes“ til følge, således at der under disse omstændigheder ikke længere er tale om en fri vilje.

Et af de interessanteste kapitler handler om processen i 1933 mod hollænderen van der Lubbe, der tilsidst blev dømt for at have påsat rigsdagsbranden i Berlin. Forfatteren drøfter i dette kapitel mulighederne for at tvinge en sigtet til at tilstå forbrydelser, han ikke har begået, eller til at undlade at angive medskyldige og nævner også, at en sådan påvirkning kan forøges ved anvendelse af narkotika. Det forfatteren i denne forbindelse skriver om narko-hypnose som et brugeligt middel ved præparering af anklagede, fra hvem man ønsker en offentlig tilståelse, må i hvert fald gøre lægmanden yderst betænkelig overfor anvendelsen af narko-analyse i retssager, hvor skyldspørgsmålet ikke er endelig afgjort — om ikke af andre grunde så for at udelukke enhver skygge af mistanke hos folk, der har mindre kendskab og måske også mindre tillid til vort retsvæsen end de praktisk arbejdende kriminalister. I straffesager må narko-analysen i de relativt få tilfælde, hvor den kan gøre nytte, henvises til den behandlingsmæssige praksis efter domfældelsen.

Karl O. Christiansen.

Wilhelm Dallinger og Karl Lackner: Jugendgerichtsgezet. Kommentar. Verlag C. H. Beck, München-Berlin, 1955. 1158 s. DM 56.—.

Den tyske lov om ungdomsdomstole af 4. august 1953, hvis hovedindhold er omtalt af dr. *Franz Marcus* i NTFK 1955 p. 49—58, fastlægger de materielle og processuelle regler om strafferetlig reaktion overfor unge lovovertrædere. Den kriminelle lavalder er 14 år, ligesom efter loven af 1923. Loven handler først og fremmest om de såkaldte „Jugendliche“, d. v. s. personer mellem 14 og 18 år (på gerningstiden), men der gives også nogle særregler om „Heranwachsende“, de unge mellem 18 og 21 år. Tiltalefrafald anvendes kun i et meget begrænset omfang. Hovedreglen er, at sager mod de unge afgøres af særlige ungdomsdomstole, og at retten i første omgang skal afgøre, om den „Jugendliche“ er strafferetligt ansvarlig, d. v. s. om han på gerningstiden var tilstrækkelig moden til at indse „das Unrecht der Tat“ og til at handle efter sin indsigt.

Denne lov, med alt hvad der hører til den af tillægslove, administrative bestemmelser m. v., er nu behandlet i en overordentlig omfangsrig, men heldigvis også meget velordnet kommentar, udarbejdet af dr. *Wilhelm Dallinger* og dr. *Karl Lackner*. Forfatterne er embedsmænd i forbundsjustitsministeriet og har medvirket ved lovens forberedelse. Man kan derfor gå ud fra, at kommentarens oplysninger og fortolkninger hviler på et fortroligt kendskab til hele emnet og til lovgiverens tanke med de forskellige foranstaltninger. Retspraxis kan efter så kort tids forløb kun yde en begrænset vejledning. Det fremgår bl. a. af kommentaren (p. 249—50), at der kan være nogen tvivl om, i hvilket omfang man bør anvende den ved lovens §§ 27—30 hjemlede domsudsættelse. Som fremhævet af dr. *Franz Marcus* har disse regler iøvrigt næppe fået en helt tilfredsstillende udformning. Domsudsættelsen er nærmest gjort til en nøddudvej med henblik på tilfælde, hvor retten ikke mener at have sikkert grundlag for en anden afgørelse.

Knud Waaben.

NYUDKOMMEN LITTERATUR.

- Ball, Baden P. H.:* Prison was my Parish. William Heinemann Ltd., London 1956. 252 s.
- Pumphrey, George H.:* Children's Comies. A Guide for Parents and Teachers. The Epworth Press, London 1955. 78 s.
- Materialien zur Strafrechtsreform.* 2. Band: Zusammenstellung der am Institut für ausländisches und internationales Strafrecht in Freiburg angefertigten rechtsvergleichenden Arbeiten. I. Allgemeiner Teil. Bonn 1954. 467 s. II. Besonderer Teil. Bonn 1955. 533 s.
- Rhodes, Henry T. F.:* Alphonse Bertillon. Father of Scientific Detection. George G. Harrap & Co, Ltd. London 1956. 238 s.

Tidsskrifter.

Tidsskrift for Rettsvitenskap, 1955.

Johs. Andenæs: Anm. af Stephan Hurwitz, Den danske kriminalret. Almindelig del. — *Anders Bratholm*: Anm. af Alvar Nelson, Hæfte. — Oversigter over den danske, den norske og den svenske højesterets afgørelser i 1954.

Svensk Juristtidning, 1955.

Halvar Lech: Till debatten om orsaksproblemen. — *Ivar Strahl*: Rörelsen för socialskydd. — *Sven Larsson*: Gruppterapeutisk försöksverksamhet inom kriminalvården. — *Sten Rudholm*: Sjömansyrket — ett yrke för missanpassad ungdom? — *Knud Waaben*: En kriminallov for Grønland. — *E. Thomasson*: Privat sinnesundersökning. — *Björn Kjellin*: Debatt om nåd. — *Alvar Nelson*: Sagt om nåd. — *Samme*: Nåden i nöd? — *Maths Heuman*: Om användningen av narkoanalys inom straffprocessen. — *Carl Svennegård*: Medverkan till vanemässigt brott. — *Ivar Strahl*: Anm. af Parole and After-Care og The Indeterminate Sentence. — *O. Kinberg*: Anm. af Karl Schlyter, Om psykiatrisk vård av brottslingar. — *Hans Thornstedt*: Anm. af Glanville Williams, Criminal Law.

Tidsskrift utgiven av Juridiska Föreningen i Finland, 1955.

Gunnar Nybergh: Oriktiga kopior såsom förfalskningsbrott. — *Bo Palmgren*: Om tillämpningen av SL 7:8 mom. 2. — *Gerhard Hafström*: Vängåva jämte mansbot för dråp. — *Ragnar Hemmer*: Ännu i frågan om vängåvan vid förlikning i dråpsak.

Ugeskrift for Retsvæsen, 1955.

Helge Hoff: Medvirken til selvmord. — *Bjarne Frandsen*: Straf og erstatning efter den nye færdselslov. — *Erik Christensen*: Til fortolkning af retsplejelovens § 925, stk. 6. — *Erik Møllerup*: Kan en dommers nægtelse af at fremme en straffesag til dom efter retsplejelovens § 925 efterprøves ved landsretten?

Juristen, 1955.

Jørgen Trolle: Administrativ frihedsberøvelse. — *W. E. von Eyben*: Landssvigerkriminaliteten (anm. af Karl O. Christiansen, Mandlige landssvigere og Landssvigerkriminaliteten i sociologisk belysning). — *K. A. Frøbert*: Nyhedsbureauerne og presseloven. — *Thøger Nielsen*: Bevillingsklausuler. — *W. E. von Eyben*: Anm. af Alvar Nelson, Hæfte. — *Knud Waaben*: Anm. af Karen Berntsen og Karl O. Christiansen: Mandlige arresthusfanger i Københavns fængsler.

Revue de science criminelle et de droit pénal comparé, 1955.

Jean Brouhot: La loi du 13 avril 1954 relative à la répression des crimes et délits contre les enfants. — *Louis Damour*: La répression du faux témoignage. — *Ivar Strahl*: Les délinquants anormaux mentaux en Suède. — *Manuel Lopez-Rey*: Quelques considérations sur le traitement en établissements des délinquants juveniles. — *Paul Cornil*: Vingt ans d'application de la loi de Défense sociale. — *Jean Schmidt*: La cassation sans renvoi en matière pénale. — *Michel Rion*: De l'action civile fondée sur l'article 1384, alinéa 1^{er} du Code civil. — *M.-P. Vrij*: Le droit sanctionnateur de la réglementation sociale économique. — *Jean Pinatel*: Les rapports de la personnalité et du crime. — *Charles Germain*: L'unification de la peine privative de liberté en droit comparé. — *T. B. Smith*: Quelques problèmes contemporains en droit criminel écossais et anglais. — *M. Ch. de Jong*: La Probation aux Pays-Bas. — *Sheldon & Eleanor Glueck*: Détection anticipé des futurs délinquants.

Revue internationale de Défense Sociale, 1955.

Filippo Gramatica: Prévention et défense sociale. — *Jacques Schurmans*: Vers une défense sociale préventive. — *Marc-Henry Thelin*: De la criminologie à la Défense Sociale. — *Christian de Buyst*: Notes sur la notion d'état dangereux. — *R. Canestrari & M. W. Battacchi*: Essai expérimental sur le test socio-métrique de Moreno et quelques problèmes de la vie collective d'après l'étude d'un groupe d'enfants. — *G. Amelotti*: Gli attuali confini della Medicina Sociale. — *Giorgio del Vecchio*: Justice divine et justice humaine. — *Filippo Gramatica*: La fonction de l'anthropologie dans le jugement de Défense Sociale. — *Gerrit Theo Kempe*: La collaboration du peuple à l'oeuvre de resocialisation des délinquants. — *H.-H. Jescheck*: La fonction sociale de la peine. — *Robert Legros*: Conscience sociale et défense sociale.

Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft, 1955.

Wilhelm Gallas: Zum gegenwärtigen Stand der Lehre vom Verbrechen. — *Gerhard Simson*: Die bedingte Freilassung im modernen Recht. — *Eberhard Schmidt*: Vergeltung, Sühne und Spezialprävention. — *Hans Welzel*: Die Regelung von Vorsatz und Irrtum im Strafrecht als legislatorisches Problem. — *Wilhelm Sauer*: Über die Rechtsvergleichung bei der Strafrechtsreform. — *Gerhard Mattern*: Verwaltungs- und gerichtliches Steuer-Strafverfahren. — *H.-H. Jescheck*: Die Konkurrenz. — *Günter Spendel*: Materiellrechtliche Straffrage und strafprozessuale Teilrechtskraft.

K. W.